

Länsstyrelsen i Västmanlands län
Att: Emelie Grabbe
Avdelningen för miljö
Vattenhandläggare
Besöksadress: Västra Ringvägen 1
721 86 VÄSTERÅS

Datum: 2021-04-20
Vår referens: 2021/778/10.1
Er referens: 535-1611-21

emelie.grabbe@lansstyrelsen.se

Anmälan om vattenverksamhet Åkestadammen

SMHI har tagit del av ovan rubricerad anmälan om vattenverksamhet och har följande synpunkter. Yttrandet är avgränsat till påverkan på SMHIs grundnätstation Åkesta kvarn.

SMHI ska förvalta den svenska hydrologiska infrastrukturen och därigenom inhämta och förmedla kunskaper om landets hydrologiska förhållanden, se 3 §, förordning (2009:974) med instruktion för Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, och en del av detta är att genomföra flödes- och vattenståndsmätningar i en stor mängd vattendrag i Sverige.

Det är SMHIs bedömning att det planerade arbetet har påverkan på kvaliteten på SMHIs underlag och därigenom SMHIs myndighetsuppdrag. SMHIs modell- och mätdata används i hög grad även av andra aktörer som underlag i olika bedömningar och analyser.

Dammfundamenten som är föremål för anmälan är bestämmande sektion för SMHIs hydrologiska grundnätstation 61-2216 Åkesta kvarn. SMHI har bedrivit flödesmätningar på platsen sedan 1980. Mättekniken bygger på att det finns ett upprättat samband mellan vattenstånd och flöde och för detta krävs en stabil bestämmande sektion, i detta fall dammfundamenten. Utan detta kan mätningar i vattendraget inte bedrivas. En utrivning av dammfundamenten innebär att sambandet mellan vattenstånd och flöde förstörs och mätserien från 1980 bryts. SMHI anser att stationen behövs för att kunna bedöma den hydrologiska situationen på kort och lång sikt. Flödesprognoser för området riskerar att hålla lägre kvalitet. Data från stationen används också för att förbättra hydrologiska modeller som beräknar allt från statusklassningar, näringsämnestransporter samt används som underlag för klimatanalyser med mera.

SMHI har i tidigt skede informerats om planerna på eventuell utrivning och myndigheten ser fram emot fortsatt dialog med aktuell aktör för att ta fram alternativ som fungerar tillfredställande för både uppvandrande arter och som möjliggör fortsatta flödesmätningar på platsen. Innan utrivning av vandringshindret krävs djupare dialog

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 607 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
607 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

och gemensamma beslut mellan SMHI och aktuell aktör för att välja en lösning som möjliggör att båda samhällsintressena kan samsas på platsen. Detta har redan genomförts på andra platser och SMHI är beredd att tillsammans med sökande utreda alternativa lösningar för att uppnå både fria vandringsvägar samtidigt som Sveriges klimatunderlag inte påverkas.

Om det bedöms omöjligt att hitta en gemensam lösning på platsen så behöver underlaget till anmälan inkludera en utredning om möjlighet att flytta stationen till ny mätplats med bibehållen datakvalitet. Finns inte möjlighet att upprätta ny station ska en beskrivning tas fram där effekterna av att stationen rivs ut och avsaknaden av mätdata från platsen redogörs.

Det är inte självklart att det är möjligt att ersätta mätstationen med en ny i samma vattendrag. För att upprätta en ny station krävs det att det finns en tillräckligt bra mätsektion i närheten. Tid för att upprätta en ny station, om bra mätsektion hittas uppskattas till cirka ett år för rekognosering, några månaders arbete för upprättande av den fysiska stationen och sedan upprättande av flödessamband under minst tre år. Total kalendertid är cirka fem år. Om en bra mätsektion hittas och möjligheten till parallelldrift med befintlig station finns kvar så kan arbetet gå snabbare. Kvaliteten på informationen från stationen och även myndighetens varningar och prognoser ökar om parallelldrift kan genomföras. Då det tar flera år i anspråk att ersätta mätstationen så bedömer SMHI att en utrivning av dammfundamenten inte bör ske innan en eventuell ny station finns upprättad.

Som sökande påpekat kan ett alternativ till att upprätta en ny mätstation vara att använda dagliga flödesuppgifter från kraftverk i vattendraget. SMHI har dock som krav att avvikelserna mellan flödesmätning och inrapporterade värden inte överstiger 5%, vilket alltså ställer stora krav på hur Q-bestämningen utförs i kraftverket och spillfåran. Kvaliteten på data från kraftverken har inte utretts.

Det innebär stora kostnader för samhället att riva ut och ersätta en grundnätstation. SMHI yrkar på ersättning för kostnader att utreda och, om förutsättningar finns, upprätta en ny station på annan plats med motsvarande 500 000 kronor. Om en gemensam lösning hittas yrkas enbart på ersättning för de kostnader som uppstått på grund av de förändringar som SMHI måste vidta till följd av det arbete som görs.

SMHI vill slutligen framhålla vikten av att involveras i arbetet och SMHI förväntar sig att bli inbjuden till att delta i den fortsatta dialogen. Detta för att utreda alternativa lösningar så platsen kan fungera tillfredställande för uppvandrande arter och som medför att denna sektion i vattendraget även fortsatt kan fungera som mätplats. SMHI behöver också även fortsatt hållas underrättad av sökanden om alla planerade aktiviteter i vattendraget.

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 607 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
607 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

Avdelningschef Bodil Aarhus Andrae har beslutat i detta ärende som beretts av Lena Eriksson Bram, Maud Goltsis Nilsson, Karin Blomgren, Mikael Lennermark, Daniel Wennerberg, Urban Martinelle och Martin Köhler.

För SMHI

Bodil Aarhus Andrae
Chef avdelning samhälle och säkerhet

SMHI – Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Postadress SMHI 607 76 • NORRKÖPING • Växel 011-495 80 00 • Fax 011-495 80 01

Huvudkontor SMHI

Besöksadress Folkborgsvägen 17
607 76 NORRKÖPING

SMHI

Besöksadress Stationsgatan 23, 6 tr
753 40 UPPSALA

SMHI

Besöksadress Sven Källfelts Gata 15
426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA